

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Şehriban KOCA*

ÖZET

Bu araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın örneklemini Mersin Merkezde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı beş lisede 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 454 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla "kişisel bilgi formu" ve Nacakçı (2006) tarafından geliştirilen "Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > .05$), ailenin eğitim düzeyi ve okudukları alan türleri değişkenlerine göre ise istatistiksel olarak farklılık ($p < .05$) gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzik dersi, tutum, müzik dersine ilişkin tutum ölçeği

AN INVESTIGATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS MUSIC COURSE

ABSTRACT

This study was designed to investigate the attitudes of high school students towards music course. The sample in the research, which was carried out by Survey methods, consisted of 454 students from five different high schools under the Ministry of Education in the city center of Mersin, in 2011-2012 academic year. The data was gathered with "Personal Information Form" and "Attitudes Towards Music Course Scale" which was developed by Nacakçı (2006). The data obtained were analyzed through t-test and one way variance analysis (ANOVA). Findings show that students have generally positive attitudes towards music lessons, the attitude of the students does not show significant difference due to their gender ($p > .05$); and statistically significant differences ($p < .05$) identified according to the types of education field and education level of the family.

Key Words: Music course, attitude, attitudes towards music course scale

*Yrd.Doç.Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği,
sehriban.koca@hotmail.com

Giriş

Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden biri tutumlarıdır. Tutum bireyin bir psikolojik objeye yönelik olumlu ya da olumsuz genel duyguları olarak tanımlanabilir (Erden, 1995, s. 99). Allport'a göre (1967:8) tutum; yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlıklar durumu; bir başka tanıma göre ise, "bireyin kendine veya çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve motivasyonuna dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir" (Inceoğlu, 2004, s.19).

Bloom (1995, s.123), öğrencilerin bir derse yönelik tutumlarını; "olumlu düşüncelere sahip olma, dersi sevmeye ya da onunla ilgili olarak olumlu duyuşsal giriş özellikleri gösterme halinden, bir derse karşı olumsuz düşüncelere sahip olma, dersi sevmeme ya da onunla ilgili olarak olumsuz duyuşsal giriş özellikleri gösterme haline kadar uzanan iki kutuplu tek bir nitelik" olarak ifade etmektedir" (Akt: Kocaarslan, 2009, s. 17).

Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir (Uçan, 2005b, s. 14).

Müziğin eğitim aracı olma işlevi, esas olarak eğitim ve öğretimde müziğin gücünden etkisinden ve katkısından yararlanma, dersler, üniteler, konular işlenirken bunlar ve kişiler arasında müzikle bağlantı sağlama ve belirli sonuçlara ulaşmak için müziği kullanma ilkesine dayanır (Uçan, 2005a, s. 31).

Müziğin işlevlerinin etkili ve verimli olabilmesi için insanı kasıtlı kültürlenme dediğimiz eğitim süreci içinde olumlu tutumların, bilgilerin ve davranışların kazandırılması gerekmektedir (Kocabaş, 1997, s. 141). Çilden'e (2001, s. 1) göre müzik eğitiminin amacı, çocuklarımızın sanatın bu önemli boyutunu yeterli derecede algılayarak davranışlarında olumlu değişiklikler yaratmalarını sağlamaktır. Müzik eğitimi insanın yakın çevresi ile müzik yoluyla ilişki kurabilmesini, toplumsallaşmasını, müziği bilinçli olarak üreten ve tüketen bir birey olmasını sağlar (Özen, 2004, s. 57). Nitelikli bir toplumun oluşturulmasında özellikle önemi olan yaratıcı kişiliklerin geliştirilmesinde müzik eğitimi en etkili araçlardan biridir (Bilen, 1995).

"Abeles et al. (1995) müzik eğitiminin sosyo-psikolojik boyutlarını öz-görü, roller ve beklentiler, rekabet, işbirliği, liderlik, özgüven ve tutumlar olarak sınıflandırmış ve müziğe yönelik olumlu tutumların gelişiminin müzik eğitiminin en önemli hedeflerinden biri olduğunu bildirmiştir" (Akt: Özmenteş, 2006, s. 26). "Müzik eğitiminde tutumların, sürece doğrudan etki edebildiği bilinmektedir. Dolayısıyla müzik eğitiminde başarının sağlanmasında tutumların varlığı, rolü ve geliştirilmesi gerekliliği göz ardı edilemez" (Kurtuldu, 2011, s. 44).

Mullins (1984) öğrencilerin müziğe yönelik tutumlarının geliştirilmesi gerektiğini aksi takdirde olumsuz tutumların bir müzik eğitimi programını hızla ve derinden hasara uğratabileceğini söylemektedir. Bu sebepten dolayı tutumlar müzik

eğitimi araştırmalarında sıklıkla incelenen ve akademik başarıya yön verebilen en önemli değişkenlerden biri olmuştur (Özmenteş, 2006, s. 26).

İlgili alan yazın incelendiğinde, müzik dersine yönelik tutum araştırmalarının (Kocabaş, 1997; Kocaaraslan, 2009; Nacakcı, 2006; Otacıoğlu, 2007; Özmenteş, 2006; Babacan, Babacan ve Pirgon, 2011; Saruhan ve Deniz, 2011, Uluocak ve Tufan, 2011) daha çok ilköğretim düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Tutumların oluşması ya da geliştirilmesinde 12-30 yaş arasının önemli bir zaman dilimi olarak kabul edilmesi (Kocabaş, 1997, s. 141) ve ilgili diğer görüşlerden hareketle ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin müzik dersine yönelik genel tutumları ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin müzik dersine karşı tutumları annenin eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin müzik dersine karşı tutumları babanın eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin okudukları alan türü değişkenine göre müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırma ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını incelemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Araştırmada tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2009, s. 77).

Örnekleme

Araştırmanın örneklemini Mersin ili merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı beş lisede 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 454 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada benzeşik örnekleme metodu kullanılarak seçilen okullar orta sosyo- ekonomik düzeyde olmaları dikkate alınarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel bilgi formu” ve Nacakcı (2006) tarafından geliştirilen “*Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği*” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, alan türü, anne ve baba eğitim durumları değişkenlerine ilişkin veri toplamak için araştırmacı tarafından oluşturulmuş kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği:

Nacakcı (2006) tarafından geliştirilen ölçek 15 maddelik 5 dereceli Likert tipi tutum sorusundan meydana gelmektedir. Sorulara verilen cevaplar, “tamamen katılıyorum (5)”, “büyük ölçüde katılıyorum (4)”, “kısmen katılıyorum (3)”, “çok az katılıyorum (2)”, “hiç katılmıyorum (1)” seçeneklerine göre olumludan olumsuz doğru puanlanmıştır. Ölçekte kullanılan 1, 2, 4, 7, 12, 13 ve 15. önermeler olumsuz diğerleri olumlu olarak belirlenmiştir. Olumsuz soru köklerinde puanlama tersten yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .88 olarak bulunmuştur (Nacakcı, 2006, s. 222).

Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesinde SPSS 11,5 istatistik paket programı kullanılmıştır. Bulguların istatistiksel olarak ifade edilmesinde, frekans (f), yüzde (%), öğrencilerin müzik dersine yönelik genel tutumları için aritmetik ortalama ve standart sapma, verilerin analizinde ise parametrik testler kullanılmıştır. Öncelikle, verilerin parametrik testlerin genel koşullarını sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmiş, verilerin parametrik testlerin koşullarını sağladığı, normal dağılım gösterdiği, verilerin ve varyansların homojen olduğu saptandıktan sonra öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik olarak bağımsız gruplar için t testi, anne ve babanın eğitim durumu ve lise alan türü değişkenlerine göre farklılıkları belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. ANOVA testi sonucu ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğu Scheffe’ testi ile belirlenmiştir Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ alınmıştır.

Araştırmanın verilerini yorumlamak için aralık sayısı seçenek sayısına bölünerek sınırlar elde edilmiştir ($4/5=0,80$), (Kaptan, 1995). Ölçeğin seçenekleri ve puan aralıkları şöyledir: *Olumlu önermeler:* Hiç katılmıyorum (1.00-1.79), Katılmıyorum (1.80-2.59), Kısmen Katılıyorum (2.60-3.39), Büyük Ölçüde Katılıyorum (3.40-4.19), Tamamen katılıyorum (4.20-5.00). *Olumsuz önermeler:* 4,20 – 5,00=> Hiç Katılmıyorum/3,40 – 4,19=> Çok az Katılıyorum/2,60 – 3,39 => Kısmen Katılıyorum/1,80 – 2,59 => Büyük ölçüde Katılıyorum/1,00 – 1,79 => Tamamen Katılıyorum

Bulgular Ve Yorum

Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin betimsel bilgiler Tablo-1’de yer almaktadır.

Tablo.1
Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Kişisel Bilgiler		N	%
Cinsiyet	Kız	248	54.6
	Erkek	206	45.4
	Toplam	454	100
Sınıf	9	270	59.5
	10	82	18.1
	11	68	15.0
	12	34	7.5
	Toplam	454	100
Öğrenim Alanı	Sayısal	78	17.2
	Sözel	230	50.7
	Eşit Ağırlık	146	32.2
	Toplam	454	100
Annenin Eğitim Durumu	İlköğretim	128	28.2
	Ortaöğretim	264	58.1
	Üniversite	52	11.5
	Lisans Üstü	10	2.2
	Toplam	454	100
Babanın Eğitim Durumu	İlköğretim	73	16.1
	Ortaöğretim	261	57.5
	Üniversite	102	22.5
	Lisans Üstü	18	4.0
	Toplam	454	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma grubunun % 59.5’i 9., %18.1’i 10., %15’i 11., %7.5’i ise 12. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma grubunun cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin %54.6 ‘sının kız, %45.4’ünün ise erkek öğrenciler olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim alanlarına göre dağılımları incelendiğinde; sözel alanda öğrenim gören öğrencilerin %50.7, sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin %17.2, eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilerin ise %32.2 olduğu görülmektedir. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları incelendiğinde ise; çoğunlukla anne (%58.1) ve babalarının (%57.5) ortaöğretim mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo.2
Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumları

	ÖNERMELER	N	\bar{X}	ss
OLUMLU	3.Sayısal veya sözel ders işlemektense müzik dersi yapmayı tercih ederim.	454	3,41	1,563
	5. Müzikle uğraşmak veya bir müzik aleti çalmak isterdim	454	4,33	1,164
	6. Müzik derslerinin bana müzik dinleme zevki ve seçme alışkanlığı kazandırdığını düşünüyorum	454	3,92	1,415
	8. Müzik dersinin haftalık ders saatinin daha çok olmasını isterim	454	3,51	1,577
	9. Müzik dersinde öğrendiklerimle okul içi ve dışı müzik etkinliklerine katılmak isterim.	454	3,47	1,564
	10. Müzik dersindeki konuları kendim için yararlı ve ilginç buluyorum.	454	3,48	1,505
	11. Müzik dersi en çok sevdiğim dersler içinde yer alır.	454	3,57	1,490
	14.Müzik dersinde ders işleyiş bakımından gelişen teknolojinin etkilerini görebiliyorum.	454	3,01	1,609
OLUMSUZ	1. Müzik dersinin önemsiz bir ders olduğunu düşünüyorum	454	4,20	1,298
	2.Zorunlu olmasaydım müzik dersine katılmak istemezdim	454	4,08	1,413
	4. Müzik dersinde düşündüğüm kadar başarılı olmayışımın sebebi öğretmenimdir.	454	4,32	1,297
	7. Müzik dersini sadece sınıf geçmek için çalışıyorum	454	4,08	1,450
	12. Müzik dersine zaman ayırmaktansa diğer derslere vakit ayırmayı tercih ederim.	454	3,53	1,536
	13. Müzik dersi sıkıcı bir derstir.	454	4,33	1,252
	15. Müzik öğretmenimiz bize çalgısı veya sesiyle hiç müzik yapmıyor.	454	3,98	1,505

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeğinin olumlu maddelerine verdikleri cevaplara göre maddelerin, en yüksek ortalamadan en düşük ortalamaya sıralaması şu şekildedir: “Müzikle uğraşmak veya bir müzik aleti çalmak isterdim” (\bar{X} =4,33/ Tamamen Katılıyorum), “Müzik derslerinin bana müzik dinleme zevki ve seçme alışkanlığı kazandırdığını düşünüyorum” (\bar{X} = 3,92/ Büyük ölçüde Katılıyorum), “ Müzik dersi en çok sevdiğim dersler içinde yer alır” (\bar{X} = 3,57/ Büyük ölçüde Katılıyorum),“Müzik dersinin haftalık ders saatinin daha çok olmasını isterim” (\bar{X} = 3,51/ Büyük ölçüde Katılıyorum), “Müzik dersindeki konuları kendim için yararlı ve ilginç buluyorum.” (\bar{X} = 3,48/ Büyük ölçüde Katılıyorum), “Müzik dersinde öğrendiklerimle okul içi ve dışı müzik etkinliklerine katılmak isterim” (\bar{X} = 3,47/ Büyük ölçüde Katılıyorum), “Sayısal veya sözel ders işlemektense müzik dersi yapmayı tercih ederim” (\bar{X} = 3,41/ Büyük ölçüde Katılıyorum), “Müzik dersinde ders işleyiş bakımından gelişen teknolojinin etkilerini görebiliyorum” (\bar{X} =3,01 /Kısmen Katılıyorum),

Öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeğinin olumsuz maddelerine verdikleri cevaplara göre maddelerin, en yüksek ortalamadan en düşük ortalamaya sıralaması ise:

“Müzik dersi sıkıcı bir derstir”, \bar{X} =4,33/ Hiç Katılmıyorum), “Müzik dersinde düşündüğüm kadar başarılı olmayışımın sebebi öğretmenimdir” (\bar{X} =4,32/ Hiç Katılmıyorum), “Müzik dersinin önemsiz bir ders olduğunu düşünüyorum” (\bar{X} =4,20/ Hiç Katılmıyorum), “Zorunlu olmasaydım müzik dersine katılmak istemezdim”- “Müzik dersini sadece sınıf geçmek için çalışıyorum” (\bar{X} =4,08/ Çok az Katılıyorum), “Müzik öğretmenimiz bize çalgısı veya sesiyle hiç müzik yapmıyor”, \bar{X} =3,98/ Çok az Katılıyorum), “Müzik dersine zaman ayırmaktansa diğer derslere vakit ayırmayı tercih ederim” (\bar{X} =3,53/ Çok az Katılıyorum).

Tablo.3

Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Genel Tutumları

	N	Minimum	Maximum	\bar{X}	ss
Genel Ortalama	454	.94	4.69	3.57	.827

Tablo-3 incelendiğinde, öğrencilerin tüm maddelere ait aritmetik ortalamalarının 3,57 olduğu görülmektedir. Bu değer ölçekte “büyük ölçüde katılıyorum” seçeneğini göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu söylenebilir.

Tablo.4

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	248	53.64	12.91	452	,106	,916
Erkek	206	53.51	11.80			

p>0.05

Tablo-4’de görüldüğü gibi, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>.05) saptanmıştır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo.5

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Anne-Baba Eğitim Durumuna Göre Betimsel İstatistikleri

Eğitim Durumu	Anne			Baba		
	N	\bar{X}	ss	N	\bar{X}	ss
İlköğretim	128	3.68	.73605	73	3.76	.77649
Ortaöğretim	264	3.57	.83724	261	3.61	.84128
Üniversite	52	3.39	.88475	102	3.38	.77066
Lisansüstü	10	3.12	1.13204	18	3.42	.96246
Toplam	454	3.57	.82723	454	3.57	.82723

Tablo 5 incelendiğinde; anne ve babaları ilköğretim mezunu olan öğrencilerin tutum puanlarına ait aritmetik ortalamaların (\bar{X} =3.76/ \bar{X} =3.68) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo.6

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli Fark (Scheffe)
Gruplar arası	5.375	3	1.792	2.647	.049*	1-3
Grup içi	304.614	450	.677			1-4
Toplam	309.989	453				

*p<0.05

1- İlköğretim 3- Üniversite 4- Lisansüstü

Tablo- 6 incelendiğinde; öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile annenin eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [F (3-450) =2.647; p < ,05]. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, annesi ilköğretim okulu mezunu öğrenciler (\bar{X} =3.68) ile annesi Üniversite mezunu öğrenciler (\bar{X} =3.39) arasında annesi ilköğretim mezunu olanların lehine, annesi ilköğretim mezunu öğrenciler (\bar{X} =3.68) ile annesi lisansüstü eğitim almış öğrenciler (\bar{X} =3.12) arasında ise yine annesi ilköğretim okulu mezunu olan öğrencilerin lehine anlamlı fark görülmüştür. Annesi ilköğretim okulu mezunu öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının (\bar{X} =3.68) diğer öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının babanın eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo.7

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
Gruplar arası	6.828	3	2.276	3.379	,018*	1-3
Grup içi	303.161	450	.674			
Toplam	309.989	453				

*p<0.05

1- İlköğretim 3- Üniversite

Tablo-7 incelendiğinde; öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile babanın eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. [F (3-450) =3.379; p < ,05]. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, babası ilköğretim okulu mezunu öğrenciler (\bar{X} =3.76) ile babası Üniversite mezunu öğrenciler (\bar{X} =3.38) arasında babaları ilköğretim mezunu olan öğrencilerin lehine anlamlı fark görülmüştür.

Tablo.8

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Lise Alan Türü Değişkenine Göre Betimsel İstatistikleri

Lise Alan Türü	N	\bar{X}	ss
Sayısal	78	49.19	13.535
Sözel	230	54.79	11.778
Eşit Ağırlık	146	54.03	12.318
Toplam	454	53.59	12.408

Tablo- 8’de öğrencilerin lise alan türleri incelendiğinde sözel bölüm öğrencilerinin en yüksek ortalamaya (\bar{X} =54.79) sahip oldukları görülmektedir. Diğer alanlarda öğrenim gören öğrencilerin ortalamalarının ise Eşit Ağırlık \bar{X} =54.03, Sayısal \bar{X} =49.19 olduğu görülmektedir.

Tablo.9

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Lise Alan Türü Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığına Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli Fark (Scheffe)
Gruplar arası	1869.341	2	934.671	6.210	,002*	2-1
Grup içi	67878.210	451	150.506			3-1
Toplam	69747.551	453				

*p<0.05

1-Sayısal 2- Sözel 3- Eşit ağırlık

Tablo-9’da görüldüğü gibi öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile lise alan türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır. [F (2-451) =6.210; p < ,05].

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda öğrencilerin lise alan türü değişkenine göre farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Scheffe testi yapılmış ve elde edilen bulgulara göre, sözel alanla (\bar{X} =54.79) sayısal alan (\bar{X} =49.19) arasında sözel alan lehine, eşit ağırlık (\bar{X} =54.33) ile sayısal (\bar{X} =49.19) alanlar arasında ise eşit ağırlık öğrencilerinin lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin müzik dersine yönelik genel ortalama tutum puanlarının 3,57 olduğu saptanmıştır. Bu değer ölçekte “büyük ölçüde katılıyorum” seçeneğini göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular yapılan başka araştırmalarla (Nacakcı, 2006; Uluocak ve Tufan, 2011) benzerlik göstermektedir. Nacakcı (2006) tarafından ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelendiği araştırma sonucunda, ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine karşı genel olarak olumlu bir tutum sergiledikleri bulunmuştur.

Öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri yanıtlar incelendiğinde “Müzikle uğraşmak veya bir müzik aleti çalmak isterdim” önermesine tamamen katıldıklarını, “Müzik dersi sıkıcı bir derstir”, “Müzik dersinde düşündüğüm kadar başarılı olmayışımın sebebi öğretmenimdir”, “Müzik dersinin önemsiz bir ders olduğunu düşünüyorum” önermelerine hiç katılmadıklarını; “Müzik derslerinin bana müzik dinleme zevki ve seçme alışkanlığı kazandırdığını düşünüyorum, “ Müzik dersi en çok sevdiğim dersler içinde yer alır”, “Müzik dersinin haftalık ders saatinin daha çok olmasını isterim” , “Müzik dersindeki konuları kendim için yararlı ve ilginç buluyorum.”, “Müzik dersinde öğrendiklerimle okul içi ve dışı müzik etkinliklerine katılmak isterim”, “Sayısal veya sözel ders işlemektense müzik dersi yapmayı tercih ederim” önermelerine ise büyük ölçüde katıldıklarını ifade etmişlerdir. Madde ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın “Müzik dersinde ders işleyiş bakımından gelişen teknolojinin etkilerini görebiliyorum” olduğu görülmüştür. Bu genel ortalamaya göre öğrencilerin ders işleyiş bakımından gelişen teknolojinin etkilerini, müzik dersinde kısmen hissettikleri söylenebilir.

Öğrenciler “Zorunlu olmasaydım müzik dersine katılmak istemezdim”- “Müzik dersini sadece sınıf geçmek için çalışıyorum” , “Müzik öğretmenimiz bize çalgısı veya sesiyle hiç müzik yapmıyor”, “Müzik dersine zaman ayırmaktansa diğer derslere vakit ayırmayı tercih ederim” önermelerine ise çok az katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? sorusuna cevap aramak için yapılan t testi sonucu öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>.05$) saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar yapılan diğer araştırmalarla (Özmenteş ve Özmenteş, 2009; Kocaarslan, 2009) paralellik gösterirken, kız ve erkek öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar bulunan çalışmalara (Babacan, Babacan ve Pirgon, 2011; Nacakçı, 2006; Otacıoğlu, 2007; Uluocak ve Tufan, 2011) da rastlanmıştır.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının annenin eğitim durumu değişkenine yönelik tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$F(3-450) = 2.647; p < ,05$]. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, annesi ilköğretim okulu mezunu öğrenciler ile annesi Üniversite mezunu öğrenciler arasında annesi ilköğretim mezunu öğrencilerin lehine; annesi ilköğretim mezunu öğrenciler ile annesi lisansüstü eğitim almış öğrenciler arasında ise yine annesi ilköğretim okulu mezunu öğrencilerin lehine anlamlı fark görülmüştür. Annesi ilköğretim okulu mezunu öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Babacan, Babacan ve Pirgon (2011)’ un araştırmaları sonucu elde ettikleri bulgulara göre annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının annesi lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına göre düşük düzeyde olduğu; annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının annesi lise mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına göre önemli ölçüde düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Nacakçı (2006), Uluocak ve Tufan (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre ise aile eğitim durumu değişkenlerinin, öğrencilerin müzik dersine karşı tutumlarında etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının, babanın eğitim durumu değişkenine yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık [$F(3-450) = 3.379; p < ,05$] bulunmuştur. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, babası ilköğretim okulu mezunu öğrenciler ile babası Üniversite mezunu öğrenciler arasında babaları ilköğretim mezunu öğrencilerin lehine anlamlı fark görülmüştür. Babacan, Babacan ve Pirgon (2011) tarafından yapılan araştırma sonucu babanın eğitim durumu değişkenine yönelik farklılık bulunmuş, ancak babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına göre önemli ölçüde düşük düzeyde olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının lise alan türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçları incelendiğinde ise, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık [$F(2-451) = 6.210; p < ,05$] bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Scheffe testi yapılmış ve elde edilen bulgulara göre, sözel alanla sayısal alan arasında sözel alan

lehine, eşit ağırlık ile sayısal alanlar arasında ise eşit ağırlık öğrencilerinin lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Günümüzde sanat eğitiminin en önemli parçası olan müzik eğitimi “Müzik” dersi adı altında liselerde seçmeli ders olarak haftada bir saat olarak yürütülmektedir. Müziğin işlevlerinin gerçekleştirilmesi ve müzik dersi öğretim programlarının sağlıklı bir şekilde uygulanması bakımından mevcut ders saatleri oldukça yetersizdir. Gençaydın (1990); eğitim sistemimizin, toplumun ve özellikle genç kuşağın çağdaş beklentilerine yanıt vermekten uzak kaldığını, fen ve matematik ağırlıklı geleneksel eğitim sistemimizde fiili amacın, öğrenciye bilgi yükleyerek onu üniversite sınavlarına hazırlamak olduğunu belirtmiş, güzel sanatlar alanına genel eğitimde yeterince yer verilmediğini vurgulamıştır. (Akt: Gün, 2009, s. 26).

Karayağmurlar (1990)’a göre, sanat eğitimi diğer derslere yardımcı olmasa bile, kendiliğinden alan geçişleri nedeniyle diğer derslerin daha olumlu sonuçlar vermesi açısından önemlidir (Karayağmurlar, 1990, s. 184). Önemli görülen Matematik, Türkçe gibi derslerin bile sanat eğitimi dersiyle desteklendiğinde daha başarılı daha kalıcı olduğu görülmektedir (Tan, 2006, s. 15).

Uçan (1997)’a göre çağdaş bir eğitimin gerçekleştirilmesi için *bilim, sanat ve teknik* konu alanlarının bir bütün olarak düşünülmesi gerekir. Bu bağlamda, müzik eğitimi alanı da diğer konu alanları arasında “sessel ve işitsel” nitelikli bir sanat eğitimi içine girdiği için sanat eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur. Dolayısıyla müzik, eğitimin temelini oluşturmalıdır ve bireyin gelişimine sağladığı çok yönlü katkılardan dolayı eğitim-öğretim programlarının ayrılmaz bir parçası olarak diğer alanlarla bir bütünlük içinde aynı önemde yer almalıdır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009, s. 6). Kırıçoğlu (1980)’na göre, aksi takdirde birçok kültürsüz, mutsuz, sevgisiz gencin topluma katılması kaçınılmaz olacaktır. Böylesine yetişmemiş gençlerden, gelecekte toplumu bu anlamda geliştirmelerini beklemek de yerinde bir bekleme olmaz (akt. Tan, 2006, s.19). Bu bağlamda mevcut müzik derslerinin seçmeli ders statüsünden çıkartılarak eğitimde bütünlüğün sağlanmasının öğrenci başarısını artırabileceği düşünülmektedir. Eğitim sistemimiz içerisinde müzik eğitimi ihmal edilmemeli ve ders saatleri süreleri artırılmalıdır.

Konakcı (2010:128)’ ya göre eğitim alanında öğrencilerin herhangi bir konuya yönelik tutumlar geliştirmesinde etkili faktörlerin başında öğretmen gelmektedir. Öğretmenlerin alandaki yeterlilikleri ile dersi işleyiş biçimlerindeki yeterlilikleri, öğrencilerin derse yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerinde büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla müzik öğretmenlerimize büyük sorumluluklar düşmekte öğrencilerin derse karşı ilgi ve isteklerini artıracak okul içi ve dışı etkinlikler yoluyla öğrenciler özendirilmeli, müzik öğretmenlerimiz gerek teknoloji, gerekse alanla ilgili gelişmeleri yakından takip edebilmelidirler.

Öğrencinin derse karşı olumsuz tutumlarından dolayı ders işleyişinde yaşanan sorunlar, öğretmeni dolayısıyla öğretmen-öğrenci ilişkilerini de olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu durum, öğrencinin dersi sevmesini engelleyen, eğitimde de verimliliği düşüren bir olgudur (Tan, 2006, s. 3). Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenmiş olan hedeflere ulaşmak açısından öğrencinin müzik ilgi alanını ve tutumlarının ne düzeyde olduğunun bilinmesi müzik dersi programlarının oluşturulması açısından program geliştirme uzmanlarına ve uygulamadaki müzik öğretmenlerine yarar sağlaması bakımından önem taşımaktadır (Saruhan ve Deniz, 2011, s. 697). Bu ve benzer

araştırma sonuçlarının program geliştirme uzmanlarına ve müzik öğretmenlerine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Allport, G.W., (1967). "Attitudes", Readings in Attitude Theory and Measurement. Ed: Martin Fishbein. NewYork: John Wiley&Sons.
- Babacan, E., Babacan, M.D ve Pirgon, Y. (2011). İlköğretim 2.kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 32, 325-336
- Bilen, S. (1995). İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Çilden, Ş. (2001). Müzik, çocuk gelişimi ve öğrenme", *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 1-8-<<http://www.gefad.gazi.edu.tr> (25.08.2010)
- Erden, M. (1995).Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11: 99-104
- Gün, E. (2009). İlköğretim okul müdürlerinin müzik derslerine yönelik yaklaşımları: Burdur ve Isparta İlleri Örneği, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 23-25 Eylül, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, algı, iletişim*. Ankara: Elips Kitap
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Karayağmurlar, B. (1990). Sanatta yaratıcılık ve eğitim. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.İzmir:D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocaarslan, B. (2009). Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kocabaş, A. (1997). Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13:141-145
- Konakçı, N. (2010). Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kurtuldu, M. K. (2011). Yürütücü bilişe dayalı bireysel tutumların Piyano çalma başarısına etkisi, *Milli Eğitim Dergisi*,40 (190), 41-53
- M.E.B. (2009). Orta öğretim müzik dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı, Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Nacakçı, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Otacıoğlu, S. G. (2007). İlköğretim 5.6.7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21:134-139

- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2) 58, Ankara <<http://www.gefad.gazi.edu.tr>> (25.08.2010)
- Özmenteş, G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi, *İlköğretim Online*, 5(1), 23-29, Online: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Özmenteş, S.; Özmenteş, G., (2009), Çalgı çalışmaya ilişkin tutum, bireysel özellikler ve performans düzeyi ilişkileri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:17 No:1, Ocak, 353 360
- Saruhan, Ş. ve Deniz, J. (2011). Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları, *İlköğretim Online*, 10(2), 695-702, Online: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Tan, A. (2006). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin resim-iş dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiler, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler Yaklaşımlar (2. Baskı)*. Ankara: Adalet Matbaası
- Uçan, A. (2005a). *İnsan ve müzik insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uçan, A. (2005b). *Müzik eğitimi*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uluocak, S.ve Tufan, E. (2011). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 991-1002